

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
8.2.2011
Taltionumero
279
Diaarinumero
2256/3/10

1 (6)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja X:n perusturvalautakunta

Päätös, jota valitus koskee

Turun hallinto-oikeus 21.5.2010 nro 10/0423/2

Asian aikaisempi käsittely

A:n edunvalvoja B on 31.8.2009 hakenut vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen järjestämistä kotiin henkilökohtaisen avustajan avulla puolisolleen A:lle.

X:n perusturvalautakunnan alainen viranhaltija on 9.11.2009 hylännyt hakemuksen, koska palveluasumisen järjestäminen henkilökohtaisen avustajan avulla ei turvaa A:lle riittävää huolenpitoa. Vammaispalvelulain mukaiset palvelut eivät ole hänen hoitonsa kannalta riittäviä ja sopivia, koska avun ja avustamisen tarve perustuu pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan.

X:n perusturvalautakunta on 15.12.2009 antamallaan päätöksellä hylännyt oikaisuvaatimuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Turun hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään kumonnut perusturvalautakunnan päätöksen ja palauttanut asian sille uudelleen käsiteltäväksi. Perusturvalautakunnan on järjestettävä A:lle vammaispalvelulain ja -asetuksen mukainen palveluasuminen siihen liittyvine palveluineen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaispalvelulain mukaan tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään silloin, kun vammainen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai etuuksia muun lain nojalla.

Vammaispalvelulain mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle muun muassa palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Vammaispalveluasetuksen mukaan palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiselle. Näitä palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi.

Vammaispalveluasetuksen mukaan palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti.

Hallituksen uudistunutta vammaispalvelulakia koskevan esityksen (HE 166/2008 vp) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kunnalla ei olisi velvollisuutta järjestää palveluasumista eikä henkilökohtaista apua niille hyvin vaikea- ja monivammaisille henkilöille, joiden vamman tai sairauden takia tarvittavaa riittävää huolenpitoa ei ole mahdollista turvata avohuollon toimenpitein vaan joiden kohdalla tarvitaan pääasiassa sairaanhoidon osaamista tai muuta erityisosaamista jatkuvasti tai pitkäaikaisesti.

A on 28.4.2007 sairastunut äkillisesti aivoverenvuotoon, josta on seurannut aivoinfarkti. A:lle on aivoverenvuodon seurauksena tullut aivoaurio ja oikeanpuoleinen hemipareesioireisto. Hän ei pysty puhumaan ja kommunikoi hyvin vähän. Hän ottaa ajoittain katsekontaktia ja hymyilee. Hän pystyy istumaan pyörätuolissa ja kelaamaan vasemmalla kädellä muutaman työnnön ja vasemmalla jalalla potkuttelemaan. Hänellä on nielemisen häiriö siten, että ravinto menee PEG-letkun kautta. Hän tarvitsee avustamista kaikissa päivittäisissä toiminnoissa.

A on ollut joka toinen viikko maanantaista perjantaihin vuorohoidossa terveyskeskuksessa, kun puoliso B on ollut työssä. B on hakenut puolisonsa töiden jälkeen kotiin joksikin aikaa ja vienyt illalla takaisin. Viikonloppuisin ja vapaapäivinä puoliso on hoitanut A:ta kotona. Kotihoito on käynyt aamuin illoin A:n luona tämän ollessa kotona.

A:lle laaditun, 9.11.2009 päivätyn palvelusuunnitelman mukaan tavoitteeksi on asetettu A:n vuorohoidon vähentäminen ja lopettaminen ja kotona asumisen lisääminen, omatoimisuuden lisääminen, letkuruokinnasta kiinteään ruokaan siirtyminen, musiikkiterapia, päivätoiminta sekä palveluasuminen kotona kotihoidon ja henkilökohtaisen avustajan turvin.

Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskuksen 15.12.2009 päivätyn kuntoutusyhteenvedon mukaan A istuu pyörätuolissa useampia tunteja kerrallaan ja hänen vireystasonsa on edelliseen kuntoutusjaksoon nähden parantunut. Hän ilmaisee tunnereaktioitaan eleillä ja ilmeillä. Hän osallistuu jonkin verran pukemiseen. Yhteenvedon mukaan A hyötyisi kotona järjestetystä palveluasumisesta, jossa henkilökohtainen avustaja huolehtisi ja aktivoisi A:ta B:n työssäolon aikana.

A:n vaikeavammaisuudesta ei ole kiistaa. B on pystynyt hoitamaan puolisoaan kotihoidon avustamana ollessaan työstä vapaalla, viikonloppuisin ja iltaisin töiden jälkeen. Sekä palvelusuunnitelmassa että kuntoutusyhteenvedossa on katsottu A:lle eduksi palveluasumiseen siirtyminen. Asiassa ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, jotka osoittaisivat, että A:n kohdalla tarvitaan siinä määrin jatkuvasti sellaisia sairaanhoidollisia toimia tai muuta erityisosaamista vaativaa hoitoa, ettei hänen hoitoaan ja huolenpitoaan olisi järjestettävissä kotiin. Hallinto-oikeus arvioi esitetty selvitys huomioon ottaen, että A:lle henkilökohtainen apu ja huolenpito sekä muut hänen tarvitsemansa palvelut on järjestettävissä vammaispalvelulain ja -asetuksen mukaisen palveluasumisen ja siihen liittyvien palvelujen avulla.

Hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 4 § ja 8 § 2 momentti (981/2008) (vammaispalvelulaki)
 Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 10 § 1 ja 2 momentti sekä 11 § (vammaispalveluasetus)

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

X:n perusturvalautakunta on valituksessaan vaatinut, että Turun hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja lautakunnan päätös saatetaan voimaan. A tarvitsee jatkuvasti ympäri vuorokauden sellaisia sairaanhoidollisia toimia tai muuta erityisosaamista vaativaa hoitoa, että hänen hoitoaan ei voida turvata avohuollolla. Hän on kaikessa toisen henkilön varassa. Vammaispalvelulain tarkoittamaa henkilökohtaista apua voi antaa sairaanhoitotyöhön kouluttamaton henkilö. A:n henkilökohtainen avustaja joutuu suorittamaan toimenpiteitä, joita tällainen henkilö ei osaa, kuten noudattamaan moniresistentin gram-negatiivisen sauvabakteerin tarttumisen estämiseksi tiukennettua kosketuserityshoitokäytäntöä sekä ruokkimaan A:ta PEG-letkun kautta.

A:n edunvalvoja B on antanut selityksen. Asiassa ei ole tullut esiin seikkoja, jotka osoittaisivat, että A tarvitsee sellaisia sairaanhoidollisia toimenpiteitä tai muuta erityisosaamista vaativaa hoitoa, ettei hänen hoitoaan ja huolenpitoaan voisi järjestää kotiin avohuollon avulla. Sairanhoidollisia tehtäviä on vain PEG-letkuruuan laitto ja lääkkeet aamuin illoin. B on huolehtinut niistä itse. Kotisairaanhoidaja käy aamulla ja illalla ja auttaa nostoissa ja suihkutuksissa. Moniresistentti gram-negatiivinen sauvabakteeri vaatii hyvää käsihygieniää intiimihoitojen yhteydessä sekä suojakäsineiden ja -takin käyttämistä, mutta sen johdosta hoitoa ei ole pidettävä erityisosaamista edellyttävänä hoitona. B on itse kyennyt hoitamaan puolisoaan ilman erityisosaamista.

A tarvitsee henkilökohtaista avustajaa kuljetuksissa virkistymään ja fysioterapiaan sekä musiikin kuunteluun, television katsomiseen ja lehtien lukemiseen. A:ta ei voida pitää vuodepotilaana. Hän nukkuu ainoastaan yöt. Päivällä hän istuu keinutuolissa tai pyörätuolissa. Vaikka hän ei voi liikkua eikä puhua, hän on muuten hyväkuntoinen ja terve. Siksi hänen huolenpitonsa voidaan riittävästi turvata avohuollon toimenpitein kotona.

X:n perusturvalautakunta on vastaselityksessään ilmoittanut, ettei sillä ole asiassa lisättävää.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muuteta.

Perustelut

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide ja muutoinkin kunnioitettava hänen itsemääräämisoikeuttaan. Saman lain 9 §:n mukaan, jos täysi-ikäinen asiakas ei sairauden, henkisen toimintakyvyn vajavuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi pysty osallistumaan ja vaikuttamaan palvelujensa tai sosiaalihuoltoonsa liittyvien muiden toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen taikka ymmärtämään ehdotettuja ratkaisuvaihtoehtoja tai päätösten vaikutuksia, on asiakkaan tahtoa selvitettävä yhteistyössä hänen laillisen edustajansa taikka omaisensa tai muun läheisen henkilön kanssa.

A:n tahtoa hänen asumispalvelusasiassaan on voitu selvittää hänen puolisonsa B:n kanssa ja tämän näkemyksen mukaan palveluasumisen järjestäminen kotiin on myös A:n tahto.

Tämän vuoksi ja kun lisäksi otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Kari Kuusiniemi

Irma Telivuo

Eila Rother (t)

Alice Guimaraes-Purokoski

Outi Suviranta

Asian esittelijä,
esittelijäneuvos Marja-Terttu Savolainen

Jakelu

Päätös
Jäljennös

X:n perusturvalautakunta, maksutta
Turun hallinto-oikeus
A